

İSVİÇRE ZÜRİH'TE TÜRKİYE KÖKENLİ
GÖÇMEN KADINLAR: ÇALIŞMA HAYATI

İLKNUR ERDOĞAN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

**İSVİÇRE ZÜRİH'TE TÜRKİYE KÖKENLİ
GÖÇMEN KADINLAR: ÇALIŞMA HAYATI**

Yazar: İlknur Erdoğan

Yayınevi Editörü: Ali Cevat Paloğlu

Kapak: Gamze Uçak

Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2021 Ekim, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-14-1

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47865

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48

Tel: 0(312) 341 36 67

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

*Dođduđu topraklardan zorunlu olarak göç eden
göçmen kadınlara...*

İlknur Erdoğan, Kadırlı’de doğdu. 2012 yılında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümünden mezun oldu. 2016 yılında Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programını kazandı fakat çalışma şartları sebebiyle devam edemedi. 2018 yılında Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programını kazandı ve 2021 yılında *İsviçre’de Yaşayan Türkiye Kökenli Göçmen Kadınların Çalışma Hayatına Uyumu: Zürih Kantonu Örneği* adlı tez ile mezun oldu. Aynı yıl Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü Yönetim Bilişim Sistemleri Ana Bilim Dalı’nda Doktora öğrenimine başladı. 2012 yılında atanarak İnsan Kaynaklarında çalışmaya başladığı Mersin Üniversitesinde çalışma hayatını sürdürmektedir. Evli ve 1 çocuk sahibidir.

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ	7
ŞEKİLLER DİZİNİ	9
KISALTMALAR ve SİMGELER	11
1. GİRİŞ	13
2. GÖÇ İLE İLGİLİ KAVRAMSAL TEMELLER	17
2.1. Göç Olgusu	17
2.2. Göç ve Göçmen Kavramı	20
2.3. Göç Kavramının Türleri ve Nedenleri	23
2.4. Göç Türleri	23
2.4.1. İrade Esasına Göre Göç Türleri	23
2.4.2. Göçün Yoğunluğuna Göre Göçler	27
2.4.3. Yerleşim Süresine/İkamet Süresine Göre Göçler	29
2.4.4. Ülke Sınırları Esasına/Mesafesine Göç Göçler	31
2.5. Göçün Nedenleri	34
2.5.1. Ekonomik Nedenler	35
2.5.2. Siyasi Nedenler	37
2.5.3. Doğal Nedenler (Ekolojik/Tabii)	37
2.5.4. Sosyal Nedenler	38
3. KÜRESELLEŞME BAĞLAMINDA ULUSLARARASI GÖÇ VE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR	41
3.1. Uluslararası Göç	42
3.2. Uluslararası Göç Çeşitleri	42
3.2.1. Düzenli Göç(men)(Yasal Göç/Belgeli Göç/Kayıtlı Göç)	43
3.2.2. Düzensiz Göç(men) (Yasadışı Göç/Belgesiz Göç/Kayıtsız Göç)	46
3.3. Uluslararası Göçün Kuramsal Temelleri	49
3.3.1. Ravenstein'in Göç Prensipleri	50
3.3.2. Neoklasik Ekonomi Kuramı	51
3.3.3. Kesişen Fırsatlar Kuramı	52
3.3.4. İtme- Çekme Modeli	53
3.3.5. Marksist Kuramda Göç Olgusu	55
3.3.6. Yeni Ekonomi Kuramı	56
3.3.7. İki Kutuplu Emek Piyasası Kuramı	57
3.3.8. Dünya Sistemi Kuramı Merkez Çevre Kuramı	59

3.3.9. Göç Sistemleri Kuramı.....	60
3.3.10. Ağ (İlişkiler-Network) Kuramı.....	61
3.3.11. Kümülatif Nedensellik Kuramı	63
3.3.12. Diğer Kuramlar.....	65
4. ULUSLARARASI İŞGÜCÜ GÖÇÜ, GÖÇMEN KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI	67
4.1. Küreselleşme Bağlamında Uluslararası İşgücü Göçü ve Türkiye’den Avrupa’ya İşgücü Antlaşmaları.....	67
4.2. Göçün Kadınlaşması (Emeğin Feminizasyonu)	68
4.3. Göçmen Kadınların İstihdama Katılımları, İstihdam Biçimleri ve Emek Piyasasındaki Konumunu Etkileyen Faktörler	71
4.3.1. İmalat Sektörü	73
4.3.2. Ev Hizmetleri.....	73
4.3.3. Girişimcilik	76
4.4. Göçmen Kadınların Çalışma Koşulları.....	78
5. TÜRKİYE’DEN İSVİÇRE’YE YÖNELEN GÖÇMEN HAREKETİ VE İSVİÇRE’DEKİ İSTİHDAM ŞEKLİ	79
5.1. Bir Göç Ülkesi Olarak İsviçre.....	79
5.2. Türkiye’den İsviçre’ye Yönelen Göç Hareketi ve Tarihçesi.....	81
5.2.1. Sosyo-demografik bilgiler	86
5.2.2. Sosyo-ekonomik bilgiler.....	90
6. İSVİÇRE’DE YAŞAYAN TÜRKİYE KÖKENLİ GÖÇMEN KADINLARIN ÇALIŞMA HAYATINA UYUMU: ZÜRİH KANTONU ÖRNEĞİ	109
6.1. Araştırmanın Amacı, Sorunsalı ve Önemi.....	109
6.2. Araştırmanın Yöntemi, Kapsamı, Sınırlılıkları ve Alanı	110
6.3. Araştırma Bulguları	116
6.3.1. Katılımcıların Demografik ve Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular	117
6.3.2. Göç Öncesi, Süreci ve Göçmenlik.....	120
6.3.3. Zürih Kantonundaki Türkiye Kökenli Göçmen Kadınların Ekonomik ve Çalışma Yaşamına İlişkin Bulgular	128
6.3.4. Göçmen Türk Kadınlarının Zürih Kantonunda Çalışma Hayatındaki Temel Sorunları.....	146
6.3.5. Göçmen Türk Kadınların Entegrasyon Süreci ve Sosyal İlişkileri (Ağ İlişkiler)	153
7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	165
KAYNAKLAR	167
EKLER.....	185
EK-1: Yarı-yapılandırılmış Görüşme Formu	185
EK-2: Fotoğraflar	188

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1. TÜİK Tarafından Hazırlanan 1968 Yılından 2016 Yılı Sonuna Kadar Türkiye’den Yurtdışına Yapılan Göndermelerin Verileri	70
Tablo 4.2. Ev içi işlerde Çalışmakta olan Göçmen Kadınların Karşılaştıkları Başlıca Problemler	75
Tablo 6.1. Katılımcı Göçmenlerin Sosyo-Demografik Özellikleri ve Göçmenlik Statüleri	119
Tablo 6.2. Katılımcı Göçmenlerin Çalışma Yaşamındaki Genel Özellikleri ve Kazançları	128

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Mevsimsel Göç	30
Şekil 2.2. Kalıcı Göç	31
Şekil 3.1. Yaşanılan ve Göç Edilecek Yerdeki Faktörler ve Araya Giren Engeller	54
Şekil 3.2. Sosyal Ağlar ve Çok Düzeyli Göç Kararı Verme Modeli	63
Şekil 5.1. 1960-2000 arasında Türk vatandaşı olan yerleşik nüfus	82
Şekil 5.2. 2000'den beri Türk vatandaşı olan ikamet eden nüfus	83
Şekil 5.3. Kantonlarda Türk vatandaşı olanların dağılımı	86
Şekil 5.4. Türk vatandaşı olan nüfusun yaş piramidi, 2007 (n = 75382)	87
Şekil 5.5. Yurtdışında Türk vatandaşı doğanlar, yaşlarına göre, 2007 sonu (n = 49582) (%)	88
Şekil 5.6. İsviçre'de doğanlar, yaşlarına göre, 2007 yılı sonunda (n = 23051) (% olarak)	88
Şekil 5.7. İkamet durumuna göre Türk vatandaşı olan nüfus, 2007 sonu (n = 75382) (% olarak)	89
Şekil 5.8. Türk vatandaşlarının 1991'den beri doğum yerine göre İsviçre vatandaşlığını kazanması	90
Şekil 5.9. Türkiye'deki yetişkin nüfusun (25 yaşından itibaren) İsviçre ve yabancı nüfusa göre eğitim düzeyi, 2000 (% olarak)	92
Şekil 5.10. Eğitim düzeyine göre istihdam edilen kişiler, 2008 (% olarak)	93
Şekil 5.11. Türk vatandaşı olanların ana dili, 2000 (n = 83312)	94
Şekil 5.12. Ekonomik sektöre göre Türk vatandaşı olan işçiler (erkek), 2008 (% olarak)	95
Şekil 5.13. Ekonomik sektöre göre Türk vatandaşı işçiler (kadın), 2008 (% olarak)	96
Şekil 5.14. Kişi başına ortalama yaşam alanı (m ²), 2000	97
Şekil 5.15. Hanehalkı başına kişi sayısı, 2000 (% olarak)	106
Şekil 6.1. İsviçre Haritası	118
Şekil 6.2. Türkiye Haritası	120

KISALTMALAR ve SİMGELER

Kısaltma/Simge	Tanım
AB	Avrupa Birliđi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
age.	Adı geçen eser
BAMF	Federal Göçmenlik ve Mülteciler Dairesi
bkz.	Bakınız
BM	Birleşmiş Milletler (United Nations)
Çev.	Çeviren
Der.	Derleyen
Ed.	Editör
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
Haz.	Hazırlayan
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization)
IOM	Uluslararası Göç Örgütü (International Migration Organization)
IMF	Uluslararası Para Fonu
İSG	İş Sağliğı ve Güvenliđi
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
s.	Sayfa
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TAM	Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı
TAVAK	Türk Avrupa Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WB	Dünya Bankası
WHO	Dünya Sağliđ Örgütü
